

Avlsberetning 2023

Med nytårets komme er det tid for at gøre status over avlen med de jyske heste. Vi må konstatere, at vi befinder os i en svær periode, antallet af medlemmer, antallet af bedækninger og dermed også antallet af fødte føl falder lidt år for år. Man spørger selvfølgelig også sig selv, om vi i bestyrelsen gør noget forkert eller gør for lidt, eller det er tiden, som er årsagen til faldet. Det er en trøst, selv om den er ringe, at de fleste andre forbund slås med de samme tendenser. Har lige kigget lidt på statistikkerne og prøver vi at sammenligne os med et avlsforbund, som jo egentlig har god vind i sejlene nemlig dansk varmblood, så ser det ud som følger

DV 2008/2023

DJH 2008/2023

Antal bedækkede hopper	5330/2744 49%	233/72 69%
Antal fødte føl	2971/1929 35%	127/42 67%
Antal medlemmer	5854/2637 55%	332/159. 48%

Ja så må vi jo konkludere, at der er sket et markant fald over hele linjen. Alle forbund kæmper med tilgang af nye avlere, holde på deres medlemmer, mange medlemmer vælger kun at være medlem det år, hvor de er tvunget til det evt fordi, de har et individ, som skal kåres. Det er jo grundlæggende forkert, et avlsforbund skal jo gerne holdes kørende uanset antallet af individer til kåring, der gøres hvert år et kæmpe arbejde i at holde gang i den jyske hest.

Så en opfordring til alle uanset om man avler eller er bruger – støt op om avlsarbejdet med Den Jyske Hest – er der ingen Avlsforeningen ja så bliver der heller ikke nogle heste, som kan bruges.

2023 var dog på nogle områder et ganske positivt år. Det var året, hvor vi skulle kåre første årgang efter vores avlsprojekt med tilskud fra Bevaringsudvalget.

”Excel ark med fødte føl 2020”

Årgang 2020 bød på i alt 82 fødte føl. 42 var hingsteføl og 20 af dem mødte til kåring dvs knap halvdelen af årgangens hingsteføl blev fremstillet. Det kan vi

godt være meget stolte over, det tror jeg ikke, der er ret mange forbund, som kan prale med. Der var født 40 hoppeføl, hvoraf de 22 blev kåret dvs godt halvdelen. Tænker vi tilbage på de sidste års mange statistikker, så plejer kåringsprocenten at ligge omkring 30-35%, så i tiden, hvor vi har færre antal bedækninger og færre antal fødte føl, ja så er det positivt, at de fødte føl 49% også bliver stillet til kåring, og dermed kan bidrage til det fremtidige avlsarbejde

Tabel med kåringer/fødte føl

Årstal	Føl-procent	Antal føl	Heraf kårede	Kåringsprocent
1991	52	128	43	33
2000	50,6	121	49, som 3 eller 4 års	40
2002	50	110	48	43,6
2003	46,2	102	34	33
2004	53,3	120	11+38=49	40,8
2005	47,5	115	14+29=43	37,4
2006	53,5	123	7+32=39	31,7
2007	44,4	111	8+27=35	31,5
2008	45,4	118	8+28=36	30,5
2009	56,0	97	8+27=35	36,1
2010	52,4	122	10+39=49	40,2
2011	52,2	104	7+26=33	31,7

2012	51,2	108	8+27=35	32,4
2013	56	89	9+25+1=35	39,3
2014	74,8	80	4+26=30	37,5
2015	51	51	5+13=18	35,3
2016	65,1	76	20+27=47	62
2017	50	55	10+12=22	40
2018	73,8	65	7+19=26	40
2019	69	51	1+19=20	40
2020	66	82	18+22=40	49
2021	62	64		
2022	49(+6døde)	56 (65)		
2023	59	43		

Af de fremmødte 20 hingste opnåede de 18 kåring, en blev afvist i dyrlægeundersøgelsen pga manglende testikel, og en enkelt fandt dommerne ikke kvaliteten i orden til en kåring. Der var i alt 11 af de fremstillede hingste, der var projektafkom, dvs hvor parringen var foregået vha EVA-beregninger (tvungen parring)

Fløjhingsten blev Stranko fra Jørgen Elkjær en projekthingst efter Mosegaardens Golf og med Mikkel som morfar.

Landsskuet blev kort vendt i min årsberetning, men I skal ikke snydes for en opsummering. Vi var sædvanen tro den største race med flest udstillede dyr i alt 48. Hertil kommer der nogle kaper og showheste, så flere end 50 heste deltog på

årets landsskue. Atter i år fik vi stablet et flot show på benene, hvor temaet var "Badehotellet". Alle aktører var gået all in med rekvisitter og påklædning. Samme entusiasme blev der udvist på Sjælland, hvor det var "Matador" som var temaet. Og på Fyn var det Emil fra Lønneberg, der indtog manegen. Uden alle jer brugere/aktører ville det være svært at promovere den jydsk hest i samme grad, som I er med til. Et kæmpe tak fra avlsforeningen skal lyde til jer alle.

Fløjdtyrene på Landsskuet var som følger:

Fløjen i 3 års hingstene var Eros fra Jørgen Elkjær med 24 point

Fløjen i 2 års hingstene var Avalon fra Helle Dalsgaard med 23 point

Fløjen i følhopper var Honey fra Inger Iversen med 24 point

Fløjen i goldhopper Athena fra Rasmus og Joan Bendixen med 24 point

Fløjen i vallakerne var Aslan fra Rasmus og Joan Bendixen med 23 point

Fløjen i 3 års hopperne var Artemis fra Helle Dalsgaard med 24 point

Fløjen i 2 års hopperne var Sys fra Jørgen Elkjær med 23 point

Og så endelig toppen af avlsarbejdet kommer vi til samlingerne

Først hoppesamlingen efter Rangstrupgårdes Frida med 24 point

Afkomsgrupper efter Stallone med 23 point

Og helt sensationelt afkomsgruppen efter Max med 24 point, jeg kan faktisk ikke huske, hvornår der sidst er givet 24 point til en afkomsgruppe efter en hingst.

Så rent avlsmæssigt er vi stadig på toppen, det, vi savner, er jo lidt bredden. Hvis der fortsat skal være avlsfremgang i en race, så vil avlsfremgangen altid være størst i den race med den største spredning.

Dette får mig til at lave en lille opfølgning på vores hingste/hoppeprojekt, det bliver selvfølgelig kun en status, for 2024 kåringsårgangen omfatter jo ligeledes projekttilskud, dog måske knap så interessant, da vi jo alle selv måtte vælge hingste til vores hopper.

Jeg har så haft sønnike til at regne på tallene for at lave en statistisk beregning på om afkom, hvor hoppejer selv har valgt hingsten har opnået bedre kåring end afkom efter EVA beregningerne.

”Regneark åbnes”

Konklusionen er, at der er en signifikant forskel således at forstå, at de frivillige parringers afkom har klaret sig bedre end EVA beregningernes afkom. Det skal dog siges, at det er et lille antal at lave statistik på. Ydermere kan der også ligge en forskel i, hvor avlssikker hoppefamilien er? Er de afkom som er selvvalgte lavet på bedre hoppefamilier end EVA beregningernes? Der er mange usikre momenter i beregningerne. Jeg vil lige her nævne et eksempel på at avl ikke altid er sort og hvid, at hvis man tager 2 middelmådige individer og parrer dem, så vil man forvente, at der også kommer et middelmådigt afkom.

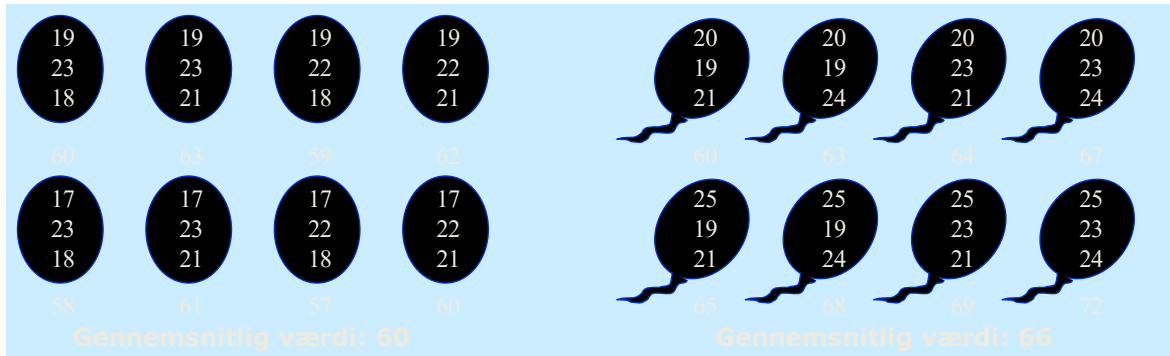
Et af projekthingstene kåret med 7 i helhedskarakter og følgende delkarakterer 7 7877 76 65

Og en projekthoppe kåret med 8 point i helhed og følgende delkarakterer 7 9888 77 88

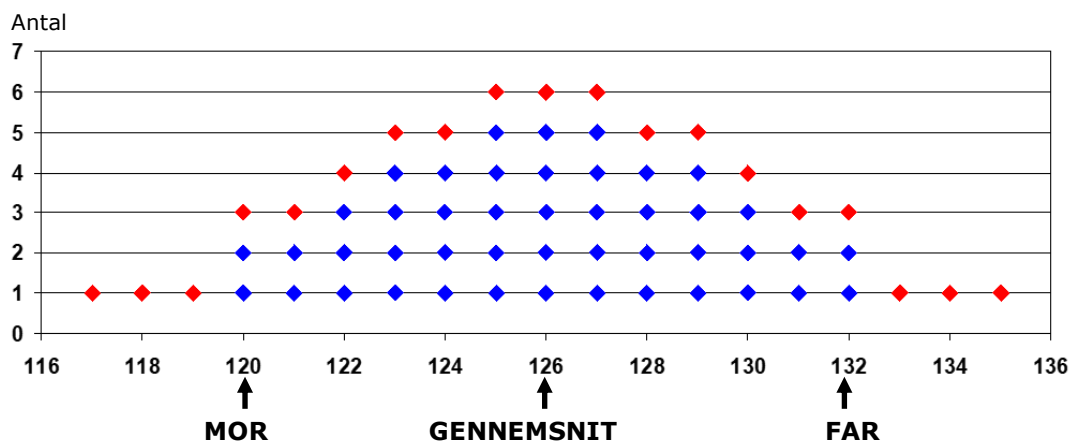
gav et afkom kåret med 9 point i helhed og følgende delkarakterer 10 9998 98 79 er bare et af beviserne på at avl er dynamisk.

Det vil jeg prøve at forklare på følgende måde. Hvert individ bidrager med 50% af genetikken til afkommet. Her vist i nogle simple tal. Generne bliver så kombineret tilfældigt, hvilket giver en normalfordelingskurve af afkommet, hvor 95% af afkommet vil ligge inden for både moderens og faderens avlsværdi. De sidste 5 % vil så hhv bevæge sig ud, så de er enten dårligere eller bedre. (illustrer powerpoint)

Kønsceller

Fordeling af afkom

Jeg vil her lige give et kort oplæg på avlsplanlægning (powerpoints)

Hvor kommer generne fra?

Slægtninges indflydelse på afkommet

F: 50%	FF: 25%	FFF: 12,5%	6,25 %
		FFM: 12,5%	6,25 %
	FM: 25%	FMF: 12,5%	6,25 %
		FMM: 12,5%	6,25 %
		MFF: 12,5%	6,25 %
		MFM: 12,5%	6,25 %
M: 50%	MF: 25%	MFF: 12,5%	6,25 %
		MFM: 12,5%	6,25 %
	MM: 25%	MMF: 12,5%	6,25 %
		MMM: 12,5%	6,25 %
			6,25 %
			6,25 %

Indavl og kontrol af denne

Planlægning af avlen

Effektiv populationsstørrelse og indavlsstigning

$$Ne = \frac{4 * N_{hi} * N_{ho}}{N_{hi} + N_{ho}}$$

2019 $Ne = \frac{4*26*122}{26+122} = 86$

2021 $Ne = \frac{4*19*77}{19+77} = 60$

2022 $Ne = \frac{4*15*78}{15+78} = 50$

2023 $Ne = \frac{4*20*74}{20+74} = 63$

Faglig Råd Indavl hos heste, fra VFL hjemmesiden (Hanne Crolly)

Effektiv populationsstørrelse	Ændring i indavlsgrad pr. generation
20	2,50%
30	1,67%
40	1,25%
50	1,00%
75	0,67%
100	0,50%

Laura fra Carlsberg

Så skal vi selvfølgelig lige se lidt på indavlen og huskes på, hvordan vi undgår den bedst muligt. Den effektive populationsstørrelse er 60, og det svarer til en indavlsstigning pr generation på ca 0,6%. I 2022 var indavlsstigningen på 1%, som jo betegnes som værende det kritiske niveau, hvis en besætning skal opretholdes uden krydsningsavl, så vi har bevæget os i positiv retning, idet vi har brugt mange flere hingste i 2023 end i 2022.

Opsummering af kåringerne i 2023

Af de projektafkom/EVA – afkom efter projekthingste – andre afkom, som blev kåret i 2023 var kåringerne som følger:

	Projektafkom	øvrige afkom e projekthi	andre afkom
10 point:	0	1	1
9 point:	6	3	8
8 point:	10	2	5
7 point:	4	0	1

Blot en opsummering, som I selv kan drage jeres konklusion på, men husk at det er et lille antal, vi har at lave statistik på.

Et af målene, vi satte os, da vi søgte Bevaringsudvalget om penge til vores projekt var, at der gerne skulle komme mindst 4 stk afkom pr hingst og med vores normale kåringsprocent in mente, vil det give min 2-3 afkom pr hingst.

Har vi så opfyldt vores mål??

Projekthingst	Antal afkom	Antal kårede afkom
Thorups Arve	2	2
Mosegaardens Golf	7	4
Mosegaardens Jonathan	9	2
Apollo	2	1
Hedevangs Lurifax	17	3
Malik	4	2
Stokholts Kavi	5	2
Rangstrupgårdens Omega	15	3
Magnum	13	3
Vejrhøjgårds Cæsar	4	2
Ll. Engevangs Klaus	5	2

Hernæst skal vi se på antallet af bedækninger i 2023- i skrivende stund er der registreret 74 bedækninger mod 80 i 2022. ikke et stort fald men alligevel 7,5% Brugen af 3 års hingstene må være i top, da der jo i alt blev kåret 18 styk, og mange af de ældre hingste er enten blevet slagtet eller kastreret. I alt 56 hopper er bedækket af unghingstene dvs at $\frac{3}{4}$ af hopperne venter afkom efter den nye årgang, og ud af dem er 26 bedækket af projektafkom (EVA) dvs knap halvdelen. Jeg synes, det bliver spændende at følge de nye årgange, og jeg glædes ved, at vores ansøgte projekt, om det så gælder hopper eller hingste, er blevet støttet og bakket op om til fulde. Jeg bliver dog stadig nødt til at sige, at vi fortsat skal have stor fokus på at sprede avlen så meget som muligt, at bruge så mange hingste som muligt og skifte hingstene lidt oftere, mere end 15- 20 stk afkom bør vi nok ikke lave i disse tider med det lave bedækningsantal.

Af de ældre hingste, som fortsat er avlsaktive har vi

Rangstrupgårdes Omega med 15 afkom, Ludvig med 14, Tjalfe med 13 og Hedens Noah med 7.

Årstal	Antal bedækninger	Hvoraf 3 års hingste	% fordeling
1990	242	38	16
1999	228	20	10
2002	211	67	32
2003	221	93	42
2004	220	68	31
2005	234	60	26
2006	231	31	14

2007	245 (260)	64	25
2008	228	79	35
2009	219	51	23
2010	199	41	21
2011	198(205)	37	19
2012	151	34	22,5
2013	110	21	19
2014	92	30 (+16)	33
2015	117	31+ (2)	28
2016	97	21	22
2017	79	15	19
2018	78	22	28
2019	122	85	70
2020	102	20	20
2021	84	19	23
2022	78	2	3
2023	74	56	76

Nu har vi set på 2023 kåringsårgangen og på de føl, som er lagt i støbeskeen til 2024, men der er jo også en følårgang 2023. i alt blev der født 43 føl, 23 hopper og 20 hingste. Det giver en følprocent på i gennemsnit 59%. Topscorer er Stallone med 63% på 11 hopper og Elvis med 60% på 23 hopper. Det positive er, at der er brugt 15 hingste på at lave de ca 43 afkom, så på nær et par højdespringere, så er der i gennemsnit 3 afkom pr hingst.

Hingstens navn	Stb.nr.	Hingst	Hopper	I alt	Bedækninger 2022	Mistede drægtigheder	Følprocent
ALEX	JYH 2791	1	0	1	1	0	100,0
DALGAARDS STORM	JYH 2771	0	1	1	3	0	33,3
DYBDALS KONRAD	JYH 2773	1	0	1	1	0	100,0
ELVIS	JYH 2770	5	8	13	23	1	60,9
HEDEN'S NOAH	EJYH 2706	0	1	1	2	0	50,0
LUDVIG	EJYH 2741	2	2	4	7	2	85,7
MERCUR	JYH 2772	0	1	1	2	0	50,0
MOESGAARD'S HANSI	EJYH 2712	1	1	2	3	0	66,7
MOSEGAARDENS BUSTER	EJYH 2730	1	1	2	5	0	40,0
NULER	JYH 2756	1	0	1	2	0	50,0
RANGSTRUPGÅRDES OMEGA	EJYH 2738	2	1	3	6	0	50,0
SIXTEN SPARRE	JYH 2769	1	1	2	2	0	100,0
STALLONE	JYH 2739	3	4	7	11	0	63,6
THORUPS SPARTACUS	JYH 2764	2	0	2	3	0	66,7
TJALFE	EJYH 2725	0	2	2	5	0	40,0

VIRKELYST'S MORTEN	EJYH 2715	0	0	0	2	0	0,0
		20	23	43	78	3	59,0

Hvis vi som udgangspunkt regner med ca 40 %, som bliver kåret, giver det ca 16 nye individer, som vi kan avle videre med, og det er jo ikke ret mange.

Vi har diskuteret i bestyrelsen, hvordan vi får flere hesteejere interesseret i avlsarbejdet og vil selvfølgelig gerne have generalforsamlingens input til det. Så hvis I har nogle gode forslag, så er vi lydhøre!

Med denne status opgørelse vil jeg afslutte min avlsberetning for 2023 i håbet om, at vi får bedækningstallet til at stige, så vi kan få produceret nogle flere føl og dermed bevare vores dejlige jyske hest med det rolige sind og gode temperament.

God vind i 2024